

Střední škola, základní škola a mateřská škola
pro sluchově postižené, Olomouc, Kosmonautů 4
Fakultní škola Pedagogické fakulty a Fakulty tělesné kultury
Univerzity Palackého v Olomouci

MINIMÁLNÍ PREVENTIVNÍ PROGRAM

**Střední školy, základní školy a mateřské školy
pro sluchově postižené, Olomouc, Kosmonautů 4**

2019/2020

Zpracovala: Mgr. Regina Valentíková, školní metodička prevence

Schválila: Mgr. Martina Michalíková, ředitelka školy

1. Obsah

1. Úvod	3
2. Základní údaje o škole	4
3. Charakteristika školy	5
4. Mapování situace z hlediska rizikového chování.....	6
5. Informační zdroje problematiky.....	6
6. Minimální preventivní program.....	7
6.1 Vytyčení rizikového chování.....	7
6.2 Cílové skupiny.....	7
6.3 Cíle prevence ve škole	8
6.4 Řízení a realizace preventivních aktivit.....	9
6.5 Metody a formy práce.....	13
6.6 Tým, jeho vzdělávání a supervize.....	14
6.7 Primární prevence v rámci výuky předmětů pro I. stupeň ZŠ	14
6.8 Primární prevence v rámci výuky předmětů pro II. stupeň ZŠ.....	15
6.9 Primární prevence v rámci výuky předmětů pro SŠ	16
6.10 Primární prevence v rámci školní docházky	17
6.11 Volnočasové aktivity a zájmové kroužky.....	17
6.12 Spolupráce s rodiči a vzájemná informovanost.....	18
6.13 Nadstavbové aktivity pro žáky a veřejnost.....	18
6.14 Rozpočet	19
6.15 Evaluace MPP	19
7. Legislativní podklady.....	20
8. Důležité kontakty a odkazy	23
9. Použité zkratky.....	25

1. Úvod

Nárůst rizikového chování s ohrožením populace mládeže a dětí školního věku vede také naši školu, Střední školu, základní školu a mateřskou školu pro sluchově postižené, Olomouc, Kosmonautů 4, (škola) neustále zvyšovat důraz na programy týkající se primární prevence.

Vedle sluchového postižení, pro které je škola primárně zřízena, a které je pro vzdělávání jedno z nejtěžších, se ve škole vzdělávají děti s kombinovaným postižením, riziky společnosti velmi ohroženy. Z tohoto důvodu v naší škole primární prevenci zajišťujeme odpovídající formou již od mateřské školy. Pedagogové citlivě vybírají vhodné programy pro předškolní děti, na které plynule navazuje minimální preventivní program základní a střední školy. Jedná se především o pravidelné návštěvy městské Policie a ostatních zástupců Integrovaného záchranného systému Olomouckého kraje, vzdělávací akce dopravního hřiště SEMAFOR, vhodná divadelní představení atp.

Minimální preventivní program (MPP) je součástí jednotlivých školních vzdělávacích programů školy a vychází ze školní strategie primární prevence, Metodického doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních, č. j. 21 291/2010-28 MŠMT, ale také z pokynů krajského metodika prevence.

Na realizaci obsahu MPP se podílí celý pedagogický sbor a zaměstnanci školy, rodiče žáků a spolupracující subjekty. Ve školním roce 2019/2020 škola naváže na předchozí zkušenosti a aktivity, nadále se bude věnovat také podpoře zdravého životního stylu. S tím souvisí, v letošním školním roce nová aktivita střední školy, organizace zdravotně preventivního vícedenního pobytu v přírodním prostředí. Nadále bude hlavním cílem školy v této oblasti vypěstovat u žáků dovednosti napomáhající prevenci rizikového chování a schopnost rozhodnout o činech vedoucích k porušení zákona.

2. Základní údaje o škole

Název a adresa školy:	Střední škola, základní škola a mateřská škola pro sluchově postižené, Olomouc, Kosmonautů 4, 779 00 Olomouc
Zřizovatel školy:	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR, Karmelitská 7, 118 12 Praha 1
Ředitelka školy:	Mgr. Martina Michalíková
Kontakt škola:	774 726 362; info@sluch-ol.cz
Školní metodička prevence:	Mgr. Regina Valentíková
Kontakt:	724 924 642; regina.valentikova@sluch-ol.cz
Konzultační hodiny:	Pondělí 9:30 – 11:30 hod. Po předchozí domluvě kdykoliv.
Výchovná poradkyně:	Mgr. Vladislava Piňosová
Kontakt:	776 123 854; vladislava.pinosova@sluch-ol.cz
Konzultační hodiny:	Úterý a čtvrtek 12:00 – 12:45 hod. Po předchozí domluvě kdykoliv
Sociální pracovnice:	Ivana Seifertová
Kontakt:	604 856 706; ivana.seifertova@sluch-ol.cz
Konzultační hodiny:	Denně od 6.00 – 14.30 hod. Po domluvě kdykoliv.
Školní vzdělávací program:	ŠVP pro PV – <i>Budeme si spolu hrát, ty budeš můj kamarád.</i>
Mateřská škola:	ŠVP pro ZV – <i>Škola-základ cesty do společnosti – ZŠ praktická.</i>
Základní škola:	ŠVP pro SV – <i>Praktická škola dvouletá.</i>
Střední škola:	
Internát, školní družina a školní klub:	ŠVP pro internát, školní družinu a školní klub.

Typ školy	Počet tříd	Počet dětí/žáků
Mateřská škola	4	24
Základní škola	13	83
Střední škola	4	24

3. Charakteristika školy

Škola pro sluchově postižené v Olomouci slaví v letošním roce 125 let od svého založení a současně 20 let svého působení v Olomouci. Současný areál školy se nachází nedaleko historického centra města na tř. Kosmonautů na levém břehu řeky Moravy a je snadno dosažitelný pro všechny směry a typy dopravy. Okolí školy nabízí dobré podmínky na vycházky či rekreační činnost.

Škola vzdělává děti a žáky s přiznanými podpůrnými opatřeními: žáky se sluchovým postižením, žáky s vadou řeči a žáky s kombinovaným postižením a s poruchou autistického spektra. Součástí školy je speciálně pedagogické centrum, které doplňuje komplexní péči o děti a s nímž škola spolupracuje také na poli primární prevence.

Naše škola je fakultní školou Pedagogické fakulty a Fakulty tělesné kultury UP Olomouc a je tedy mj. centrem pedagogické praxe studentů, odborným prostředím pro realizaci diplomových prací, kontrolní pracovištěm pro výzkum atp. Někteří z našich pedagogů na univerzitě vyučují, publikují, pořádají odborné semináře či osvětová setkání s rodiči postižených dětí a veřejností.

Při pedagogické práci je kladen důraz všemi pedagogy školy jejich osobním a přátelským přístupem mj. na podporu maximální samostatnosti dětí, schopnosti rozhodnout se a být nápomocen.

Škola a její součásti se nacházejí ve čtyřech budovách, které jsou propojeny spojovací chodbou. V objektu č. 1 je část MŠ, ZŠ, SŠ a internát dívek, v objektu č. 2 je část MŠ, šatny a internát chlapců, v objektu č. 3 je tělocvična a v objektu č. 4 je stravovací provoz, dílny, společenská místnost a garáže, objekt č. 5 je tzv. domeček – třída SŠ. Veškeré prostory jsou řešeny bezbariérově, objekty školy jsou propojeny uzavřenou spojovací chodbou. Nedílnou součástí školy je kvalitní sportovní zázemí, dětské hřiště, pískoviště a přírodní učebna, bylinková zahrádka, odborné učebny vč., cvičné kuchyňky, dílen a učeben s interaktivní tabulí a počítačových učeben. Pro odpočinek a relaxaci žáků slouží mj. relaxační místnosti, velká herna, podkrovní společenská místnost.

Internát je umístěn ve dvou budovách. Žáci jsou ubytováni ve dvou a třílůžkových pokojích. Na každém poschodí internátu mají žáci k dispozici kompletní sociální vybavení a klubovny. K dispozici mají veškeré zázemí školy.

Při škole je zřízen Nadační fond. Získané finanční prostředky slouží ke zkvalitnění mimoškolních aktivit dětí, na výlety, školy v přírodě i na pomoc dětem ze sociálně slabších rodin.

Více na www.sluch-ol.cz

4. Mapování situace z hlediska rizikového chování

Dle SWOT analýzy Olomouckého kraje je zaznamenána zvyšující se tendence rizikového chování u žáků v oblasti kouření cigaret i marihuany, záškoláctví a kyberšikany. Tyto oblasti škola u svých žáků pečlivě sleduje. Vzhledem k propracovanému školnímu systému předávání si informací, vztahům založených na vzájemné důvěře mezi pedagogy a žáky a žáky vzájemně, a v neposlední řadě vzhledem k menším vzdělávacím a výchovným skupinám se daří rizikovému chování předcházet, případné projevy nevhodného chování včas eliminovat, hned v počátku zastavit a hledat možnosti nápravy.

Ze závěrů Deníku školního metodika prevence vyplývá, že v minulém školním roce se škola potýkala v jednom případě se záškoláctvím, zneužíváním mobilních telefonů. Díky velmi dobré komunikaci pedagogů s rodiči byly tyto problémy okamžitě vyřešeny. Ve škole jsme se potýkali také s agresivním a vulgárním chováním. Některé případy nežádoucího chování byly spojeny s druhem postižení daného žáka, především postižením autistického spektra. Všichni pedagogové jsou proškoleni a ke každému žákovi volí individuální přístup.

5. Informační zdroje problematiky

Školní metodika prevence je v kontaktu s orgány, které mají v náplni práce problematiku primární prevence, sleduje tisk a je zaveden v adresáři školicích středisek. Zdroje informací:

- Krajská konference primární prevence organizovaná PPP a SPC Olomouckého kraje.
- Setkání s oblastními metodiky prevence v PPP a SPC organizované Olomouckým krajem.
- Konference primární prevence rizikového chování ve spolupráci s Katedrou psychologie FF UP Olomouc a Konference pro výchovné poradce a metodiky prevence (jeden krát za dva roky).
- Internetové stránky zaměřené na oblast rizikového chování a informace z médií.
- Publikace zaměřené na oblast rizikového chování, časopisy Prevence a Adiktologie.
- Poznatky a informace získané na základě vlastního šetření metodika prevence.
- Poznatky a informace získané od pracovníků a žáků školy.
- Informace získané od školních metodiků prevence z jiných škol v regionu.
- DVD, videokazety atd. zaměřené na oblast rizikového chování.
- E-Bezpečí.
- Policie ČR a zástupci Integrovaného záchranného systému.

6. Minimální preventivní program

6.1 Vytyčení rizikového chování

Rizikové chování je takové chování, při kterém dochází k nárůstu zdravotních, sociálních, výchovných a dalších rizik pro jedince nebo společnost. V naší škole se primární prevence rizikového chování u dětí a mládeže zaměřuje na předcházení zejména následujícím rizikovým jevům v chování žáků:

- záškoláctví,
- šikana a extrémní projevy agrese,
- rizikové sporty a rizikové chování v dopravě,
- rasismus, xenofobie,
- kriminalita, vandalismus,
- užívání návykových látek (tabák, alkohol, omamné a psychotropní látky (OPL) a onemocnění HIV/AIDS,
- sexuální rizikové chování včetně sexuálního zneužívání přes mobilní telefon či internet,
- negativní působení sekt,
- netolismus (virtuální drogy),
- patologické hráčství (gambling),

a dále na rozpoznání a zajištění včasné intervence zejména v případech:

- domácího násilí,
- týrání a zneužívání dětí, včetně komerčního sexuálního zneužívání,
- ohrožování mravní výchovy mládeže,
- poruch příjmu potravy (mentální bulimie, mentální anorexie).

6.2 Cílové skupiny

- Hlavní cílovou skupinu tvoří žáci 1. - 10. ročníku základní školy a žáci střední školy – praktické školy dvouleté.
- Pedagogové jako jeden tým, se zvláštním přihlédnutím k začínajícím pedagogům.
- Rodiče dětí navštěvujících školu. Zvláštní pozornost je věnována skupinám rodičů, kteří u svého dítěte pozorují některé rizikové projevy chování projevující se buď ve škole, nebo i doma.

6.3 Cíle prevence ve škole

Cíle krátkodobé

- Zařadit problematiku primární prevence rizikového chování do jednotlivých předmětů v rámci vyučování.
- Zorganizovat besedy nebo jiné aktivity na téma prevence rizikového chování (spolupráce s E-bezpečí, P-centrum, Policií ČR, Hasičským záchranným sborem).
 - Představit dětem linku Nenech to být.
- Zapojit a zapojovat děti a žáky do bohatých aktivit školy nabízených základní a střední školou, nadačním fondem školy, školní družinou a klubem a internátem školy.
- Podporovat a citlivě sledovat aktivity zaměřené na vhodné využití volného času dětí i mimo školní prostředí.
- Řešit bezodkladně všechny problémové situace v oblasti rizikového chování.
- Zajistit proškolení a doškolení pedagogů v oblasti prevence rizikového chování.
- Zařadit problematiku na pořad třídnických hodin.
- Nabídnout besedy s odborníky v oblasti primární prevence rodičům žáků školy.
- Vést žáky k uvědomělému používání mobilních telefonů.
- Vést žáky k respektování školního řádu.
- Plnit Plán práce školního metodika prevence.
- Umístit MPP a Plán práce ŠMP na webové stránky školy.

Cíle střednědobé

- Připravit náplň problematiky pro třídnické hodiny, projednat s pedagogy a zařadit do praxe.
- Na pozvání, popř. dle plánu zajišťovat účast ŠMP na třídnických hodinách.
- Ve vytipovaných kolektivech zajišťovat práci ŠMP s třídním kolektivem ve spolupráci s třídním učitelem, výchovným poradcem, psychologem školy.
- Nabídnout neformální setkávání pedagogů – teambuilding.
- Nabízet rodičům zajímavé aktivity pro ně a jejich děti.
- Podporovat a utužovat důvěru rodičů ve školu.
- Prohlubovat další vzdělávání pedagogických pracovníků.

Cíle dlouhodobé

- Prevencí ve škole společně s rodiči a ostatními institucemi formovat osobnost žáka tak, aby byl s ohledem na svůj věk schopen orientovat se v dané problematice, zkoumat ji, ptát se a činit správná rozhodnutí.
- Naučit žáky vážit si svého zdraví a zdraví ostatních. Umět si dobře zorganizovat svůj volný čas, trávit jej smysluplně, a tím předcházet rizikovým projevům chování.
- Učit žáky rozpoznávat nevhodné chování. Nebát se o problémech spojených s rizikovým chováním mluvit a následně vyhledat pomoc u důvěryhodné osoby. Vést žáky k zamyšlení nad otázkou: Kdo je důvěryhodná osoba?
- U žáků s různým typem postižení se dlouhodobě snažit o co nejúspěšnější začlenění do společnosti. Posilovat jejich sebevědomí mj. také prostřednictvím dramatickým, tanečním, hudebním vystoupení. Žáky učit správně a bez afektu komunikovat, řešit problémy a překonávat překážky.
- Upevňovat důvěru žáka v pedagoga. Pedagog svým jednáním a chováním je vzorem pro všechny žáky školy.
- Vytvářet podmínky pro kladné postoje pedagogických pracovníků a ostatních zaměstnanců školy k problematice prevence rizikového chování.
- Upevňovat a podporovat kontakt školy se zákonnými zástupci.
- Podporovat činnost sociální pracovnice, která citlivým způsobem napomáhá zákonným zástupcům s řešením problémů.

6.4 Řízení a realizace preventivních aktivit

1) Ředitelka školy

Vytváří vhodné podmínky pro předcházení vzniku rizikového chování zejména:

- Koordinací tvorby, kontrolou realizace, pravidelným vyhodnocováním MPP a jeho začleněním do školního vzdělávacího programu a ročních učebních plánů.

- Zabezpečením poskytování poradenských služeb ve škole se zaměřením na primární prevenci rizikového chování především prostřednictvím metodika prevence, výchovného poradce, psychologa.
- Řešením aktuálních problémů souvisejících s případným výskytem rizikového chování ve škole společně s týmem odborníků: metodik prevence, výchovný poradce, psycholog dle závažnosti řešené situace popř. ředitelky samotné.
- Jmenováním školního metodika prevence, který má pro výkon této činnosti odborné předpoklady. Umožnit mu průběžné vzdělávání.
- Vytvářením podmínek pro systematickou činnost školního metodika prevence.
- Podporou týmové spolupráce školního metodika prevence, výchovného poradce, třídních učitelů a dalších pedagogických i nepedagogických pracovníků školy.
- Spolupráci ŠMP s metodikem prevence Pedagogicko psychologické poradny a s krajským školským koordinátorem prevence.
- Podporou aktivit zaměřených na využívání volného času žáků se zřetelem k jejich zájmům a jejich možnostem ve spolupráci se zájmovými sdruženími a dalšími subjekty.
- Vytvářením podmínek pro dobré pracovní zázemí pedagogů. Podporou jejich zájmu o problematiku.
- Udržováním stálého přehledu o jednání, vystupování a zásadách jednotlivých zaměstnanců školy.

2) Školní metodik prevence

Školní metodička prevence, která od 1. 9. 2019 nově přebírá funkci ŠMP ve škole, aktuálně absolvovala studium k výkonu specializovaných činností v oblasti prevence rizikového chování. Ve škole se zaměřuje na následující oblasti:

Metodická a koordinační činnost, jejímž výstupem je:

- Tvorba a kontrola realizace Minimálního preventivního programu školy.
- Metodické vedení činnosti pedagogických pracovníků školy v oblasti prevence rizikového chování, včetně vyhledávání problémových projevů chování, preventivní práce s třídními kolektivy apod.

- Aktivní účast na realizaci aktivit školy zaměřených na prevenci záškoláctví, závislostí, násilí, vandalismu, sexuálního zneužívání, zneužívání sektami, rizikových projevů sebepoškozování a dalších sociálně patologických jevů.
- Zajištění spolupráce školy s orgány státní správy a samosprávy, které mají v kompetenci problematiku prevence rizikového chování, s metodikem preventivních aktivit v PPP a s odbornými pracovišti (poradenskými, terapeutickými, preventivními, krizovými a dalšími zařízeními a institucemi), které působí v oblasti prevence rizikového chování.
- V případě akutního výskytu rizikového chování jeho řešení, koordinace odborných pracovišť a profesí, zajištění informovanosti a spolupráce s rodiči, zajistit záznam.
- Vedení písemných záznamů (Deník školního metodika prevence) umožňujících doložit rozsah a obsah činnosti, pracovního postupu, navržených a realizovaných opatření ŠMP.

Informační činnost spočívá v:

- zajišťování a předávání odborných informací o problematice rizikového chování, o nabídkách programů a projektů, o metodách a formách specifické primární prevence pedagogickým pracovníkům školy;
- prezentaci výsledků preventivní práce školy, získávání nových odborných informací a zkušeností;
- zajištění aktuální databáze, a zajištění její dostupnosti všem zaměstnancům školy a rodičům, spolupracujících subjektů pro oblast prevence rizikového chování (orgány státní správy a samosprávy, střediska výchovné péče, poradny, zdravotnická zařízení, Policie ČR, orgány sociální péče, nestátní organizace působící v oblasti prevence, centra krizové intervence a další zařízení, instituce i jednotliví odborníci);
- zajišťování aktuálních informací z oblasti problematiky rizikového chování, na webových stránkách školy;
- informování, ředitelství školy o výstupech jednotlivých aktivit a postupech při řešení problémových situací;
- informování školské rady.

Preventivní činnost spočívá ve:

- vyhledávání a orientačním šetření žáků s rizikem či projevy rizikového chování, poskytování poradenských služeb těmto žákům a jejich zákonným zástupcům, případně zajišťování péče odpovídajícího odborného pracoviště (ve spolupráci s třídními učiteli, zákonnými zástupci, ředitelkou a ostatními zaměstnanci školy);
- spolupráci s třídními učiteli a kmenovými vychovateli při zachytávání varovných signálů spojených s možností rozvoje rizikového chování u jednotlivých žáků;
- spolupráci s rodiči.

Poradenská činnost spočívá ve:

vedení pedagogů, zaměstnanců školy, rodičů a žáků školy při řešení metodické, koordinační či preventivní činnosti, ale především při řešení jednotlivých rizikových či krizových situacích.

Konzultační hodiny:

pondělí 9:30 – 11:30 hod., po telefonické či e-mailové domluvě kdykoliv.

Kontakt:

tel: 724 924 642; e-mail: regina.valentikova@sluch-ol.cz

3) Třídní učitel, skupinový vychovatel

- Spolupracuje se školním metodikem prevence na zachytávání varovných signálů, podílí se na realizaci Minimálního preventivního programu a na pedagogické diagnostice vztahů ve třídě a výchovné skupině.
- Motivuje k vytvoření vnitřních pravidel kolektivu, která jsou v souladu se školním, resp. výchovným řádem a dbá na jejich důsledné dodržování. Jedná se především o vytváření otevřené bezpečné atmosféry a pozitivního sociálního klimatu ve třídě či skupině, potažmo v celé škole.
- Podporuje rozvoj pozitivních sociálních interakcí mezi žáky třídy (skupiny). Pravidelně pořádá třídnické (skupinové) hodiny (setkání).
- Komunikuje s ostatními členy pedagogického sboru o svých žácích a jejich chování, čímž ve velké míře předchází rizikovým projevům chování žáků.
- Komunikuje a spolupracuje se zákonnými zástupci dítěte. Zajímá se o volný čas žáků.
- Citlivě získává a udržuje si přehled o osobnostních zvláštностech žáků třídy (skupiny) a o jejich rodinném zázemí.

- Třídní učitel a kmenový vychovatel jsou ve vzájemném těsném kontaktu.

4) Pedagogové školy

- Vzdělávají žáky podle ŠVP školy.
- Podporují u žáků zdravé sebevědomí a kladou důraz na efektivní trávení volného času tím, že sami organizují zájmové kroužky, nebo alespoň úspěšně k jejich pravidelným návštěvám žáky motivují.
- Podporují kamarádství, pomoci druhému, učí chápat nezbytnost relaxace, učí relaxovat.
- Rozvíjí žáky v sociální oblasti.
- Svým jednáním a chováním jsou vzorem pro své žáky.

5) Nadační fond při škole

Nadační fond vyvíjí velkou aktivitu na to, aby měl možnost podporovat aktivity školy. Ve spolupráci se školou zajišťuje program, který je v souladu se záměry školy, její vzdělávací politikou a Metodickým preventivním programem školy. Finančně se podílí na realizaci Plánu práce školního metodika prevence.

6.5 Metody a formy práce

Metody a formy práce, které se škole osvědčily v oblasti primární prevence:

- výklad (informace),
- individuální přístup k žákům,
- samostatné práce dle schopností žáků (výtvarné, slohové, referáty),
- projektové vyučování,
- přednášky, besedy, z nichž se škole nejvíce osvědčily interaktivní přednášky či besedy vedené s prvky dramaterapie Společnosti pro vzdělávání a mládež ČSVTS, z. s. Praha,
- dramatická výchova, sociální hry – dramatizace různých rolí, obhajoba názoru... využití předmětu hudebně dramatická výchova, dramatického kroužku a odpolední činnosti ve školských zařízeních,
- skupinové práce žáků na téma podpory dobrých vztahů ve třídě,
- práce s materiály z oblasti primární prevence,
- třídní schůzky vedené společně s dětmi.

6.6 Tým, jeho vzdělávání a supervize

Tým pro primární prevenci ve škole tvoří ředitelství školy, školní metodička prevence, výchovná poradkyně, psycholog, sociální pracovníce a speciálně pedagogické centrum. Do širšího týmu patří třídní učitelé, celý kolektiv pedagogů vč. vychovatelů a nepedagogičtí pracovníci školy. Všichni zaměstnanci školy jsou podle svého zaměření nezbytní při řešení prevence, ale také při řešení různých výchovných problémů a pomáhají při nápravě a prevenci rizikového chování.

Hlavní podíl na dalším rozvíjení znalostí a dovedností souvisejících s prevencí rizikového chování spočívá v samostudiu všech pedagogů školy a především školního metodika prevence. Ten je pedagogům podílejících se na realizaci MPP metodickým pomocníkem, vyhledává nové informace a podněty, ale i nebezpečí.

Supervizi nad MPP školy zajišťuje oblastní metodik prevence, který také metodicky vede školního metodika prevence.

Pro řešení problematických situací je ve škole vypracován postup, se kterým jsou zaměstnanci opakovaně seznamováni. O situacích, které je nutno řešit školním metodikem prevence, jsou vedeny záznamy.

6.7 Primární prevence v rámci výuky předmětů pro I. stupeň ZŠ

Primární prevenci na prvním stupni zajišťuje třídní učitel. U dětí na internátě ve spolupráci se skupinovým vychovatelem. Prevence rizikového chování je součástí ŠVP a ročních učebních plánů pedagogů. Témata primární prevence prolínají veškerou výchovně-vzdělávací činností, především se objevují v předmětech:

• český jazyk,	• vlastivěda,
• prvouka,	• hudebně dramatická výchova,
• přírodověda,	• tělesná výchova.

Na konci prvního stupně by žáci měli:

- umět definovat rodinu jako zázemí a útočiště,
- umět správně komunikovat s dětmi a dospělými,
- mít základní zdravotní návyky,
- mít základní sociální dovednosti,

- umět se chránit před cizími lidmi,
- umět si správně zorganizovat svůj volný čas,
- umět rozlišit léky a návykové látky,
- mít informace o škodlivosti alkoholu, tabáku a dalších návykových látek,
- znát následky užívání návykových látek,
- chápat telefon jako prostředník kontaktu s rodinou a přáteli v odpovídajících situacích, nikoliv jako zdroj náplně volného času.
- umět odmítnout.

6.8 Primární prevence v rámci výuky předmětů pro II. stupeň ZŠ

Primární prevenci na druhém stupni zajišťuje třídní učitel, vyučující pedagogové a vychovatelé na internátu. Prevence rizikového chování je součástí ŠVP a ročních plánů pedagogů pro jednotlivé předměty, ročníky a skupiny. Témata primární prevence prolínají veškerou výchovně-vzdělávací činností, především se objevují v předmětech:

- český jazyk,
- občanská výchova,
- přírodopis,
- dějepis,
- hudebně dramatická výchova,
- výtvarná výchova,
- tělesná výchova.

Na konci druhého stupně by žáci měli:

- umět pojmenovat základní návykové látky,
- znát účinky návykových látek na lidský organismus,
- orientovat se v problematice závislosti na alkoholu, na tabáku, na psychoaktivních látkách, na moderních technologiích,
- znát základní právní normy,
- vědět kde vyhledají odbornou pomoc,
- správně se rozhodnout, umět odmítnout,
- umět rozlišit zdravé životní postoje,
- být orientováni v problematice sexuální výchovy (rizika nechráněného pohlavního styku, pohlavně přenosné choroby atd.),
- definovat různé formy násilí a vědět, jak se proti nim bránit,

- mít základní sociální dovednosti,
- znát problematiku dopravní výchovy,
- nabyté znalosti a dovednosti samostatně správně užívat v běžném životě.

6.9 Primární prevence v rámci výuky předmětů pro SŠ

Primární prevenci na střední škole zajišťují třídní učitel, vyučující pedagogové a vychovatelé na internátu. Prevence rizikového chování je součástí ŠVP a ročních plánů pedagogů pro jednotlivé předměty, ročníky a skupiny. Témata primární prevence prolínají veškerou výchovně-vzdělávací činností, především se objevují v předmětech:

• český jazyk,	• rodinná výchova,
• informační a komunikační technologie,	• základy přírodních věd,
• základy společenských věd,	• hudebně dramatická výchova,
• výchova ke zdraví,	• tělesná výchova.

Program primární prevence na všech pedagogických úsecích školy sleduje především vzájemné vztahy ve skupině. I proto byl do začátku školního roku zkušebně zařazen zdravotně preventivní program mimo školu, plánován pro žáky nového ročníku současně jako adaptační. Závěry pobytu a dopad na žáky, kolektiv a vzájemné vztahy ve všech rovinách se odrazí v evaluaci uplynulého školního roku ŠMP, budou zveřejněny mj. na webových stránkách školy. Na základě letošních zkušeností bude program zařazen do programu školy jako pravidelný.

V rámci primární prevence budou pro žáky jednotlivých typů škol i nadále realizovány besedy podle Ročního plánu ŠPM. K jednotlivým tématům se budou žáci se svými pedagogy vracet v třídnických hodinách a při výuce v souladu se ŠVP a v rámci výchovných aktivit na internátě.

Pro plnohodnotné plnění primární prevence je velmi důležité mít na všech úrovních dobře zmapované školní, třídní a výchovné prostředí, kde žáci tráví většinu času. Nezbytná je také dobrá komunikace mezi zaměstnanci školy a se zákonnými zástupci žáků.

Veškeré aspekty preventivního působení jsou mezipředmětově koordinovány. Prevence se děje také spontánně, neplánovaně, při každé vhodné situaci, do které se s dítětem zaměstnanec školy dostane.

Okolnosti primární prevence jsou řešeny také v rámci projektového vyučování.

6.10 Primární prevence v rámci školní docházky

- dopravní výchova,
- zdravá výživa,
- prevence kouření a alkoholu,
- klima třídy,
- bezpečně v kyberprostoru,
- bezpečně v kyberprostoru,
- zdravotně preventivní pobyt,
- škola v přírodě,
- beseda s Policií ČR – trestní odpovědnost, trestní činnost,
- návštěva programu v P-centru Olomouc,
- beseda Kyberšikana od Společnosti pro vzdělávání a mládež ČSVTS, z. s. Praha).

6.11 Volnočasové aktivity a zájmové kroužky

Škola výchovně-vzdělávací činnost vyplývající ze ŠVP naplňuje prostřednictvím co možná nejvíce zapojených smyslů, respektive aktivit.

- pohybové aktivity – taneční kroužek, pohybová všestrannost, fotbal, košíková,
- výtvarný kroužek,
- čtenářský kroužek
- škola v přírodě, lyžařský kurz,
- účast na sportovních turnajích, sportovních hrách,
- účast na vědomostních, výtvarných a kulturních soutěžích a zajištění setkávání dětí se shodným postižením, ale také s intaktní společností,
- návštěva divadel, muzeí, kulturních a společenských akcí.

Na prevenci rizikového chování se velkou měrou podílí vychovatelé školní družiny, školního klubu a internátu. Po skončení vyučování se žákům věnují od pondělí do pátku. Nabízí pestré zájmové činnosti:

- sportovní (basketbal, kopaná, florbal, atletika, plavání, cyklistika, lyžování, koloběžky, kola),
- výtvarná (keramika, výtvarná činnost),
- taneční (různé druhy tanců, hry s hudbou, relaxace),
- relaxační (autogenní trénink, svalová relaxace, masážní cvičení, uvolňovací cviky),

- domácí práce (pečení, vaření, studená kuchyně, ruční a domácí práce),
- čtenářský klub,
- deskové hry.

Nadační fond při škole společně s pedagogy pomáhá také organizovat volnočasové aktivity, do kterých zapojujeme žáky, rodiče a zaměstnance školy. Osvědčili se dva semináře s názvem Vánoční kruhové tance z celého světa s tvořením a Jarní kruhové tance s tvořením. V této spolupráci bude škola s Nadačním fondem nadále spolupracovat. Fond finančně podporuje žáky školy v různých aktivitách spojených s výchovně-vzdělávací činností, čímž se nepřímo ale nemalou měrou také podílí na prevenci rizikového chování.

Neformálně, ale plánovaně, pravidelně a profesionálně se na primární prevenci podílí také mateřská škola jednak v rámci vlastní výchovně-vzdělávací činnosti, ale také v rámci celoškolní činnosti, na které se podílejí všichni zaměstnanci školy.

6.12 Spolupráce s rodiči a vzájemná informovanost

Problémy spojené s rizikovým chováním je třeba řešit ve vzájemné spolupráci. Pro zajištění efektivnosti programu je důležitá informovanost rodičů žáků.

Rodiče jsou informováni při osobních jednáních se zaměstnanci školy, na třídních schůzkách, na webových stránkách školy, prostřednictvím informační vývěsky u vstupu do školy, prostřednictvím členů školské rady. Rodiče dítěte, které aktuálně řeší problém, škola zve a vede s nimi individuální rozhovory, je nápomocna rodině metodicky. Snaží se situaci vyřešit, najít společnou nápravu a nastavit pravidla, aby se problematická situace neopakovala. Rodiče mohou využívat konzultací se školním metodikem prevence, výchovným poradcem, služeb speciálně pedagogického centra, sociální pracovnice, psychologa, v neposlední řadě také ředitelky školy.

6.13 Nadstavbové aktivity pro žáky a veřejnost

- **Schránka důvěry** – pomáhá žákům se anonymně svěřit se svými problémy a tím požádat o pomoc. Dotazy a problémy jsou určeny především pro školního metodika prevence, který rozhodne, jaký zvolí postup a koho z týmu bude informovat. Vždy však důsledně diskrétně.

- **Den otevřených dveří** – slouží k prezentaci školy a dává zároveň možnost seznámit rodiče s koncepcí a chodem školy. Žáci se mohou pochlubit svými výtvarnými a literárními výtvary, úspěchy ve formě diplomů a pohárů. Učí se zase jinou formou prezentovat svou práci. Den otevřených dveří pomáhá představit rodičům a veřejnosti školní klima, které vnímáme i prostřednictvím zpětné vazby jako velmi dobré.
- **Besedy, semináře a další vzdělávací akce** – metodik prevence ve spolupráci s ředitelstvím školy a třídními učiteli organizuje besedy, semináře, návštěvy poradenských center a přednášky z různých oblastí rizikového chování.
- **Konference, přednášky, semináře** – škola je školu fakultní. Žáci se díky tomuto faktu účastní seminářů, konferencí, přednášek jednak v roli organizátorů, demonstrátorů, ale také „přednášejících“. I tyto zkušenosti, nabyté ve zcela jiném prostředí než je škola a rodinné prostředí, mají pozitivní dopad na chování a vystupování dětí, na jejich hodnoty.
- **Celoškolní akce a společný život ve škole** – provoz a organizace školy vede starší děti pomáhat a starat se o děti mladší. Tato přirozená skutečnost je oboustranně přínosná. Škola také organizuje mnoho společných aktivit, kam jsou zváni civilisté z okolních organizací, škol, významní občané atp. I tady mají děti možnost si vzájemně býti nápomocni, ale také se učí jednat na různých úrovních či v té které situaci. Akce jsou součástí celoškolního plánu a přenáší se do plánu školního metodika prevence.

6.14 Rozpočet

Rozpočet zahrnuje potřebu finančních prostředků na jednotlivé akce, vybavení kroužků, obrazový materiál, filmový materiál, materiál na dotazníky, diplomy, atp. Vzhledem k tomu, že aktivity vycházející z MPP jsou v souladu se ŠVP, finanční potřeby zajišťuje škola. Některé akce vyžadují finanční spoluúčast žáků, respektive jejich rodičů. Nemalou měrou se na financování preventivních programů podílí Nadační fond školy.

6.15 Evaluace MPP

Minimální preventivní program je hodnocen na několika úrovních.

Jednou z nich je **pedagogická rada**. Školní metodička prevence představí MPP, projedná jeho obsah a doplní návrhy kolegů. Pravidelně představí plnění plánu ŠMP, sdělí závěry,

odůvodní změny. Každý aktuální případ, včetně toho pozitivního, který řeší v průběhu daného čtvrtletí, je také součástí diskuse a zápisu pedagogické rady.

Hodnocení MPP probíhá **kvantitativně** (počet realizovaných akcí, počet zapojených žáků, úseků školy, rodičů, veřejnosti, apod.), **kvalitativně** – každá akce, případ je zhodnocena, jsou vyvozeny závěry. Následně se evidence preventivních aktivit zavede do on-line systému (SEPA).

Evaluace probíhá také prostřednictvím **vyhodnocování chování žáků** v jednotlivých vyučovacích hodinách, na školních výletech a pobytových akcích. Závěry slouží k vypracování kvalitativní analýzy.

Při hodnocení efektivity prevence se dle potřeby využívají **slohové práce**, volí se odpovídající témata **rozhovorů**, slohových prací, **výtvary a jiné samostatné práce žáků**. Důležitým vodítkem k hodnocení situace, upravení plánu jsou také **dotazy dětí předané prostřednictvím schránky důvěry**.

Pro evaluaci programu je nezbytné získávat **informace také od rodičů** popř. široké veřejnosti o chování žáků mimo školu.

Školní metodik prevence každoročně na závěr školního roku připraví prostřednictvím evaluačních zjištění závěrečnou zprávu, která mapuje plnění ročního Plánu ŠMP, hodnotí naplnění MPP, shrnuje pozitivní dopad působení školní primární prevence a přehled řešených situací. Se zprávou seznámí pedagogickou radu, která informace zanesle do své zprávy, a na základě těchto závěrů připraví plán na další školní rok. V současné době může škola konstatovat, že situace v organizaci je z hlediska rizikového chování stabilizovaná.

7. Legislativní podklady

Legislativní rámec pro oblast školské prevence rizikového chování, aktualizace k 1. 9. 2019. Kromě výše uvedených dokumentů a doporučení se jedná o:

Strategie

- Národní strategie primární prevence rizikového chování dětí a mládeže na období 2019 - 2027;
- Strategie prevence kriminality v ČR na léta 2016 - 2020;

- Krajský plán primární prevence rizikového chování v Olomouckém kraji na léta 2019 - 2022;
- Strategický protidrogový plán Olomouckého kraje na období 2019 - 2022;

Zákony

- č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (Školský zákon), ve znění pozdějších předpisů;
- č. 562/2004 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím školského zákona;
- č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů;
- č. 186/2016 Sb., o hazardních hrách;
- č. 167/1998 Sb., o návykových látkách a o změně některých dalších zákonů;
- č. 65/2017 Sb., o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek (Tabákový zákon);
- č. 422/2003 Sb., o sociální potřebnosti (ohlašovací povinnost školy při neomluvených hod.);
- č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí (více o ohlašovací povinnosti školy);
- č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže.

Vyhlášky

- č. 197/2016 Sb., kterou se mění Vyhláška č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních;
- č. 27/2016 Sb., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných;
- č. 412/2006 Sb., kterou se mění vyhláška č. 317/2005 Sb., o dalším vzdělávání pedagogických pracovníků, akreditačních komisí a kariérním systému pedagogických pracovníků.

Metodické pokyny a doporučení

- Metodický pokyn ministryně školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikany ve školách a školských zařízeních (č.j.: MŠMT-21149/2016);

- Metodické doporučení k prevenci rizikového chování dětí, žáků a studentů ve školách a ve školských zařízeních (č.j.: MŠMT-21291/2010-28) + přílohy pro jednotlivé typy rizikového chování:

1. návykové látky	12. krádeže
2. rizikové chování v dopravě	13. tabák
3. poruchy příjmu potravy	14. krizové situace spojené s násilím
4. alkohol	15. netolismus
5. syndrom CAN	16. sebepoškozování
6. školní šikanování	17. nová náboženská hnutí
7. kyberšikana	18. rizikové sexuální chování
8. homofonie	19. příslušnost k subkulturám
9. vandalismus	20. domácí násilí
10. záškoláctví	21. hazardní hraní
11. extremismus, rasismus, xenofobie, antisemitismus	22. dodržování pravidel prevence vzniku problémových situací týkajících se žáků s PAS

- Metodický pokyn Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy k výchově proti projevům rasismu, xenofobie a intolerance (č.j.: MŠMT-14423/99-22);
- Metodické doporučení pro práci s Individuálním výchovným programem v rámci řešení rizikového chování žáků (č. j. MSMT-43301/2013);
- Metodický pokyn k jednotnému postupu při uvolňování a omlouvání žáků z vyučování, prevenci a postihu záškoláctví (č.j.: MŠMT-10194/2002 -14);

Související normy

- Zákon o sociální potřebnosti č. 422/2003 Sb. (novela zákona č. 482/1991 Sb.) – ohlašovací povinnost školy při neomluvených hodinách; Zákon o sociálně-právní ochraně dětí č. 359/1999 Sb. (změny - platné znění od 1. 1. 2015 – více o ohlašovací povinnosti školy);

- Spolupráce předškolních zařízení, škol a školských zařízení s Policií ČR při prevenci a při vyšetřování kriminality dětí a mládeže a kriminality na dětech a mládeži páchané, (č.j.: 25884/2003-24);
- Zákon o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže č. 218/2003 Sb. platné znění od 1. 6. 2015;
- Metodický pokyn k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních zřizovaných MŠMT (č.j.: 37 014/2005-25);

8. Důležité kontakty a odkazy

Metodické vedení v místě

Krajský školský koordinátor primární prevence

Krajský úřad Olomouckého kraje – odbor Školství, mládeže a tělovýchovy

PhDr. Ladislav Spurný

l.spurny@kr-olomoucky.cz

Krajská PPP Olomouc

U Sportovní haly 1a, 779 00 Olomouc

oblastní metodická prevence PPP a SPC OK

Mgr. P. Štefková

tel: 585 221 045; sevcikova@ppp-olomouc.cz

Kontaktní a poradenská centra

P-centrum

Lafayettova 9, Olomouc

tel: 585 221 983; info@p-centrum.cz

K-centrum Wallhala

Sokolská 48, Olomouc

tel: 585 220 034

Linka bezpečí – je bezplatná

tel: 800 155 555

Linka vzkaz domů – slouží dětem a mladým lidem, kteří jsou na útěku nebo o tom uvažují. Děti mohou nechat vzkaz rodičům, že jsou živí a zdraví.

Denně od 8:00 – 22:00 hod.

tel: 800 111 113; 724 727 777

Rodičovská linka – poskytuje poradenství rodičům a ostatním členům rodiny

Pondělí, středa, pátek od 13:00 – 16:00 hod.

Úterý a čtvrtek od 16:00 – 19:00 hod.

tel: 840 111 234

Fond ohrožených dětí FOD

Sokolská 50, 772 00 Olomouc

tel: 585 221 649

- Linka důvěry pro děti a mládež v Olomouci: tel: 585 414 600
- Bílý kruh bezpečí: tel: 585 423 857
- Intervenční centrum pro oběti domácího násilí: tel: 585 427 141; 777 102 000
- Fond ohrožených dětí: Fod.olomouc@fod.cz tel: 585 242 527
- Krizová linka k šikaně pro učitele, žáky a jejich rodiče: tel: 286 881 059
- Poradenská linka pro pedagogy – MŠMT: tel: 841 220 220
- Krajský úřad Olomouc, odbor sociálních věcí: tel: 585 508 219
- Oddělení sociálně právní ochrany dětí: tel: 585 508 111
- Magistrát města Olomouc, odbor sociálních věcí: tel: 585 562 217
- Oddělení péče o rodinu a děti – OPD: tel: 585 562 215

Internetové linky bezpečí

<https://www.linkabezpeci.cz>

pomoc@linkabezpeci.cz

info@nntb.cz

Odborné tematické konzultace

- Psycholog – PhDr. A. Petrů, Úzká 6, Olomouc tel.: 585 222 068
- Psychiatr – MUDr. J. Lindnerová, Žilinská 26, Olomouc tel.: 585 412 645
- Městská policie, Skupina prevence kriminality, Kateřinská 779/23 tel.: 585 209 511

- Policie České republiky, Preventivně informační skupina Olomouc tel.: 974 766 111
- Centrum sociální prevence o. s. KAPPA-HELP tel.: 773 821 002
- Sdružení D Olomouc tel.: 733 104 076

Odkazy

- O drogách – portál primární prevence: www.odrogach.cz
www.prevcentrum.cz
- Info portál o ilegálních a legálních drogách: www.drogy-info.cz
- DIS – drogový informační server: www.drogy.net
- A.N.O. – Asociace nestátních organizací zabývajících se prevencí a léčbou drogových závislostí: www.asociace.org
- Sekce Prevence sociálně patologických jevů na stránkách MŠMT: www.msmt.cz/vzdelavani/prevence-ptj
(v levé spodní části stránky je podrobné menu)
- Centrum Adiktologie: www.adiktologie.cz
- Žák a sociálně patologické jevy v kontextu střední školy: www.sos-ub.cz/prevence/index.php
- Ministerstvo vnitra - Policie ČR/ prevence
- Všeobecná, selektivní a indikovaná primární prevence rizikového chování pro děti a rodiče: www.spolek-psychologickych-sluzeb.cz

9. Použité zkratky

ČSVTS	Český svaz vědeckotechnických společností
FF UP	filozofická fakulta Univerzity Palackého
HDV	hudebně dramatická výchova
MŠ	mateřská škola
MŠMT	ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
MPP	minimální preventivní program
MP	metodik prevence

NF	nadační fond
PPP	pedagogicko-psychologická poradna
SPC	speciálně pedagogické centrum
SŠ	střední škola
SWOT	zkratka pro vnitřní silné a slabé stránky organizace a příležitosti a hrozby z vnějšího prostředí organizace
ŠMP	školní metodik prevence
ŠPP	školní poradenské pracoviště
ŠVP pro PV	školní vzdělávací program pro předškolní vzdělávání
ŠVP pro ZV	školní vzdělávací program pro základní vzdělávání
ŠVP pro SV	školní vzdělávací program pro střední vzdělávání
VP	výchovný poradce
ZŠ	základní škola

Olomouc 15. 9. 2019

Mgr. Regina Valentíková, školní metodička prevence

Příloha – Roční plán metodika prevence